

RADULFUS

Abp.

REMENSIS ARCHIEPISCOPUS

NOTITIA

(Gall. Christ. nov., tom. IX, col. 80)

Exstincto Manasse, dum Richardus Viridunensis archidiaconus, et Lambertus abbas S. Bertini, archiepiscopatum recusant, canonici Remenses, et quotquot de jure electioni interesse solent suffragia (1) dicturi, in duas factiones scinduntur. Quidam Radulfum *Viridem*, majoris ecclesiae praepositum ac thesaurarium, insignis doctrinae et probitatis virum nominant, quem Paschalis evestigio, non exspectato regis consensu, confirmavit; alii vero regiae parti impense faventes (2), Gervasium, Hugonis comitis Regitestensis et Milesensis filium, Remensis Ecclesiae archidiaconum eligunt, qui regali nixus auctoritate Radulfi inthronizationi, papa nequidquam interdictum minitante, sese fortiter opponit. Pontifex nihilominus stat pro Radulfo, quem clerus ut legitimum suscipit, rex pro Gervasio, atque ita duo sunt archiepiscopi in urbe, duae factiones, singulis pro libidine hujus vel illius partem foventibus. Interea Ludovicus VI Francorum rex regni habenas capessivit, et a neutro litigantium, sed a Daimberto Senonensi archiepiscopo consecratus est Aureliani IV Non. Aug. anno 1108, reclamantibus frustra canonicis Remensibus.

Ecclesiae tandem Remensi pax reddita est; Radulfus anno 1108 in Natali Domini, procurantibus imprimis Ivone Carnotensi et Lamberto Atrebatensi episcopis, *per manum et sacramentum eam fidelitatem regi fecit*, inquit ipse Ivo, *quam praedecessoribus suis regibus Francorum antea fecerant omnes Remenses archiepiscopi, et caeteri regni Francorum quamlibet religiosi et sancti episcopi*: Gervasius vero sacris ordinibus nondum initiatus, et *ab episcopatu cassatus*, inquit Albericus, archidiaconatus dignitate resumpta qua fruebatur adhuc anno 1112, *clericatum postea dimisit, comitatumque de Reitest sibi hereditarium arripuit, ducens in uxorem Elisabeth filiam*

A *Godfridi comitis Namurcensis, natam ex Sibylla filia comitis Rogeri Porcensis*. Anno 1109, archiepiscopatus sui tertio, Radulfus dedit monachis Nicasianis altaria tria. Anno 1110 adfuit concilio Floriacensi. Anno 1112 exsequiis Galdrici Laudunensis episcopi celebratis, Hugonem successorem ejus consecravit. Eodem anno prioratus Ruminicensis abbatiae Nicasianae obnoxii foundationem approbavit (3). Eodem circiter tempore Herbertus Morinensis archidiaconus in episcopum Tornacensem electus est; sed Radulfum ipsi manus imponere noluisse, quod faveret Lamberto quem Noriomenes in episcopum assumpserant, et sic Tornacensium conatus elusos esse jam observavimus (4). Anno 1113 subscripsit chartae foundationis S. Victoris Parisiensis, et Bartholomaeum consecravit in episcopum Laudunensem. Anno 1114 mensibus Septembri ac Decembri adfuit synodis Remensi et Bellovacensi; tum anno sequenti, mense Martio, alteri synodo Remensi a Conone Praenestino apostolicae sedis legato celebratae. Eodem circiter tempore litteras accepit Paschalis II papae, quibus monebatur ut post obitum Lamberti Atrebatensis episcopi alium huic ecclesiae episcopum praefici curaret. Anno 1116 altaria duo dedit canonicis S. Dionysii Remensibus pro anniversario suo. Anno 1117 ad petitionem Bovonis abbatis confirmavit privilegia monasterii sancti Amandi. Anno 1118 restitutionem ecclesiae B. M. Regitestensis factam ab Hugone comite in gratiam monachorum Remigianorum approbavit. Anno 1119 dedit Bosoni abbati Floriacensi altare Sorbonae. Eodem anno, mense Octobri Calixtus II papa celeberrimum coegit concilium in ecclesia metropolitana Remensi. Eodem circiter anno una cum Conone legato Radulfus celebravit concilium apud Suessiones adversus

(1) Act. SS. Bened., tom. IX, p. 507.

(2) Annal. Bened., tom. V, p. 674.

(3) Baluz. Miscell. t. V, p. 357.

(4) Gall.-Christ. t. III, p. 214.

Petrum Abailardum ; et confirmavit privilegia A ecclesie collegiate S. Symphoriani Remensis. Anno sequenti in synodo Bellocacensi approbavit cum eodem Conone decretum Patrum de corpore S. Arnulfi Suessionensis episcopi e terra levando. Eodem anno confirmavit fundationem S. Martini Iprensis. Eodem circiter tempore judex interpellatus est a Bellocacensibus canonicis pro domibus claustralibus canonicorum a laicis non possidendis. Anno 1122 confirmavit fundationem Francæ-vallis in favorem Præmonstratensium. Anno 1123 controversiam quamdam diremit inter Cluniacenses monachos et S. Præjecti. Anno 1124, paucis diebus antequam decederet; altare S. Juliani quod ecclesie B. Remigii adiacebat monachis Remigianis concessit *impersonaliter tenendum*.

Nuncupaverunt illi Anscherus abbas Centulensis et Lisiardus episcopus Suessionensis libros quos conscripserant vel recognoverant, hic de vita S. Arnulfi, ille de miraculis S. Angilberti. Nuncupavit etiam illi Joannes ex scholastico Remensi monachus Uticensis carmen quod cecinit in laudem S. Ebrulfi. De eo Necrologium ecclesie metropolitane in hæc verba : *x Kal. Aug. dominus Rodulfus magnæ sanctitatis archiepiscopus obiit, qui*

acquisivit huic ecclesie Attiniacum, sed et ecclesiam totamque provinciam ad honorem Dei in magna honestate gubernavit. Ordericus autem Vitalis in hunc modum : Radulfus cognomento Viridis, Remorum archiepiscopus, eruditione et facundia inter Patres præcipuus, studiiisque bonis nostro tempore laudabiliter deditus, pater et institutor monachorum et clericorum, patronus et defensor pauperum et omnium sibi subjectorum, post multa laudabilia opera in senectute bona defunctus est. Post quem Rainaldus Andegavorum episcopus in pluribus priori dispar sedem adeptus est.

Corpus ejus non ad ecclesiam S. Dionysii, ut aiunt Sammarthani, sed ad ecclesiam B. Remigii quam vivens impense dilexerat, delatum est ac sepultura traditum juxta Ingressum chori ad aquilonem. Exstat S. Branonis epistola ad Radulfum Viridem conquerentis quod ille votum de amplectenda vita monastica non adimplevisset. Reperisse se tamen aiebat Martenius noster in eorum monachorum matricula qui sub Axenario abbate S. Remigii vixerunt, nomen *Radulfi archiepiscopi* : unde colligendum est præulem illum forte ægrotantem et morti proximum, votis nuncupatis factum esse monachum S. Remigii.

RADULFI

ARCHIEPISCOPI REMENSIS

EPISTOLÆ.

I.

Capituli Remensis ad Radulfum. — Ut amplius archiepiscopalem sedem affectare notii (5).

(Anno 1107.)

[*Actes de la province ecclésiastique de Reims, II, 166.*]

RADULFO Remensis Ecclesie præposito, fratres qui Remis sunt sacerdotes omnes, RICHERIUS cantor, et qui cum eis sunt, quæ discordiæ sunt fugere, et ad pacis visionem tendere.

Fratres Ecclesie Remensis producta tribulatione et continua detriti, genibus tuæ discretionis advolvimur, precantes et obsecrantes ut, dum adhuc tempus est, dum non adhuc importunitas omnis subterfugit, miserearis ecclesie Remensi condoleas quo-

tidianis lacrymis, remedium præbeas ejus miserabili et violentæ distractioni, indulgeas intolerabili fratri egestati. Ad ultimum, famam tuam ad hæc usque tempora integram (venia sit dicto) ne sis adeo negligens et crudelis. Quæ enim asperior et minus audita crudelitas, quam ejus matris lacrymas respicere, quæ te de pulvere suscitavit egenum; quæ, cum esses parvulus in oculis tuis, tanquam caput te constituit in tribus suis? Recordare tanquam peritus in litteris, quia, cum omnia vitia sint de domo Satanæ et familia; hæc duo magis sunt domestica, et intra Satanæ penetralia jugiter versantur, ambitio et invidia. Quem autem nec populus expetit, nec clerus eligit, principes respuunt, regis abjuravit

(5) Après la mort de Manassés II, le clergé de Reims, divisé en deux factions, ne put s'accorder sur le choix d'un archevêque. Les uns élirent Raoul-le-Vert, prévôt du chapitre; les autres, Gervais, archidiacre, fils du comte de Rethel. Le pape approuva l'élection de Raoul, le roi se déclara pour Gervais.

De là des collisions telles que le pape mit la ville en interdit. Ce schisme cessa enfin, en 1108, par les soins d'Ives de Chartres et de Lambert d'Arras. Gervais, forcé de se retirer, laissa Raoul en possession du siège épiscopal.